

Achterhoek

► Mega Immuun Party

Doorgang festival is nog onzeker

Of de Mega Immuun Party in Lichtenvoorde kan doorgaan, is na de persconferentie van gisteravond nog niet duidelijk. „Het is ontzettend lastig plannen zo”, zegt Ronnie Degen, organisator van het feest.

Karin Mulder

Lichtenvoorde

De Mega Immuun Party staat gepland van 24 tot en met 26 september en mikt op 20.000 bezoekers per dag. Maar als de maatregelen blijven zoals ze nu gelden, is het feest in zijn huidige vorm van de baan.

„Natuurlijk balen we hiervan”, reageert Ronnie Degen, eigenaar van De Feestfabriek, organisator van het festival. De Mega Immuun Party staat dit jaar voor het eerst op de planning. Als het aan De Feestfabriek ligt, wordt op evenemententerrein de Schans in Lichtenvoorde drie dagen lang ouderwets gefeest. ‘Yes, tijd om het glas te heffen! We mogen namelijk weer de wei in voor drie dagen vol feest!’, meldt De Feestfabriek op haar website. Maar als de coronamaatregelen na 20 september niet versoepelen, zit drie dagen feesten met 20.000 man er niet in.

Het is niet 100 procent zeker of de 1,5-metermaatregel na 20 september, vier dagen voordat de Mega Immuun Party moet losbarsten, komt te vervallen. Degen noemt de woor-

den van demissionair premier Rutte enerzijds ‘betreurenswaardig’. „Anderzijds biedt dit perspectief. We gaan de komende dagen nadenken wat er wél kan. We kijken - samen met onder meer de gemeente - naar de mogelijkheden, die moeten we allemaal goed op een rijtje gaan zetten.”

Ook nog niet duidelijk is hoeveel bezoekers na 20 september welkom zijn bij festivals en evenementen. Degen: „Of we iets organiseren, hangt ook af van hoeveel mensen je mag ontvangen. Het aantal van 750 mensen, daar kunnen we helemaal niks mee. Het is ontzettend lastig plannen op deze manier. We gaan een paar intensieve dagen tegemoet.”

Naar verwachting wordt komende week duidelijk of de kaarten voor de Mega Immuun Party in voorverkoop kunnen. „Met de kaartverkoop hebben we bewust gewacht”, zegt Degen. Ook het programma voor de Mega Immuun Party is nog niet bekendgemaakt. Volgens Degen is het programma al wel rond. „Maar dat maken we pas bekend als de kaarten in de verkoop kunnen. Eerder heeft geen zin.”

Vanwege corona moest De Feestfabriek de Zwarte Cross, het grootste meerdaagse festival in Nederland, dit jaar voor het tweede jaar op rij afgelasten. Wel werd toen een alternatief festival aangekondigd: ‘Zonder camping, dus klein maar fijn, maar met ook ander vermaak in de vorm van een vuurpijlte en kermisattractie hier en daar...’

De laatste Heer van Baak

Achterhoeks dorp als toneel van een universeel verhaal, opgetekend door Astrid Schutte. ► **Bijlage Z**

FOTO JAN VAN DEN BRINK

TERBORG

Terborg eert vermoorde Joden met struikelstenen

Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn achttien Joodse mannen, vrouwen en kinderen uit Terborg vermoord in Duitse nazi-kampen. Om hen te gedenken, worden eind deze maand achttien zogenoemde struikelstenen geplaatst op belangrijke plekken in het Achterhoekse stadje.

Terborg kende een omvangrijke Joodse gemeenschap vanwege de aanwezigheid van een synagoge. Deze is na de oorlog verdwenen. De struikelstenen worden geplaatst bij acht verschillende huizen. Het is de

bedoeling dat er volgend jaar mei ook stenen komen in Silvolde (3), Varsseveld (4) en Westendorp (2).

De struikelstenen zijn een initiatief van de Duitse kunstenaar Gunter Demnig. Het gaat om betonnen steentjes van 10 bij 10 centimeter, bedekt met een messing plaatje met de gegevens van het slachtoffer. In Nederland liggen inmiddels zo'n 8000 van deze stenen. In de Achterhoek onder andere in Winterswijk, Aalten, Groenlo en Doesburg.

De eerste steen in Oude IJsselstreek wordt 31 augustus geplaatst door burgemeester Otwin van Dijk.

‘Het is in de Achterhoek een gekkenhuis’

Wijkverpleegkundige Liesbeth Harmsen ziet de wachtlijsten in de zorg oplopen. ► **P3**

Aandacht voor een zeldzame rotziekte

Jan Nederstigt verloor binnen een maand zijn vrouw en zijn zoon aan myotone dystrofie. ► **P4**

Nu even niet

Niets mooier dan de Posbank

Wat doen bekende Gelderlanders in het weekend? Elke week bespreekt iemand hier zijn of haar programma.

Naam: Agnes Kant (54)
Woonplaats: Doesburg
Functie: Directeur Bijwerkingen Centrum Lareb
Huisgenoot: Marc (56)

Ook begonnen met hardlopen tijdens de lockdowns?
„Dat doe ik al jaren. Elke doordeweekse dag begin ik met een uurtje rennen, daarna ga ik pas aan het werk.”

Helpt sporten om het werk van u af te zetten?
„Nee, en daar streef ik ook niet naar. Het is gewoon prettig om buiten te zijn en over van alles na te denken tijdens het rennen of wandelen.”

Spreken mensen u aan met vragen over vaccinaties?
„Afen toe. Mensen willen dan advies over vaccins en bijwerkingen. Informatie geven over bijwerkingen vind ik geen punt. Advies over wel of niet vaccineren, geef ik niet. Zelf heb ik het wel gedaan.”

Ziet u veel ongerustheid?
„Mensen maken zich zorgen over de zeldzame, maar soms ernstige bijwerkingen die nu aan het licht komen. Ik leg dan uit dat het niet vreemd is, dat zoiets gebeurt als er op zo massaal als nu wordt gevaccineerd.”

Hebt u het gevoel constant te moeten geruststellen?
„Dat valt mee. Het vergt zeker inspanning om alles goed uit te leggen, maar dat zie ik als een uitdaging.”

Onze favoriete route verklap ik niet

Waar wandelt u graag?
„In de omgeving. Mijn man en ik wandelen weleens ergens anders bijvoorbeeld in Montferland, de Achterhoek. Maar als ik op de Posbank ben, denk ik altijd: mooier dan dit wordt het niet. Onze favoriete route verklap ik niet.”

Waarom niet?
„Omdat we er zelden iemand tegenkomen en dat willen we graag zo houden. Ook met mijn dochter en kleinzoon Fedor van 2 kom ik geregeld op de Posbank.”

Spreekt u in het weekend met ze af?
„Vaste prik op zaterdagochtend is een appje naar mijn dochter: ‘wandelen?’ Heerlijk om met ze uit te waaien, een ijsje te eten of met Fedor naar de speeltuin te gaan.”

Heeft u nog andere weekendgewoontes?
„Op zaterdagochtend slaap ik altijd uit. Daarna lees ik *De Gelderlander* en de *NRC* van achter tot voren. Op zondag ga ik vaak even bij mijn vader langs. Hij is 89 jaar en woont in een verpleeghuis. Mijn moeder overleed begin dit jaar. Het is een moeilijke tijd, want helaas heeft hij darmkanker en is onzeker hoelang hij nog leeft.”

Doet u ook aan restaurants of avondjes uit?
„Minder dan voorheen. Ik heb er best moeite mee dat alles al weer zo vol zit. Volgens mij hadden we wat meer geduld moeten hebben met zijn allen.”

Marike Spee

Boek: ‘De laatste heer’

Hoe de Heer van Baak en het weeskind dat in hetzelfde dorp opgroeit in een pachtersgezin, elkaar kruisen op de maatschappelijke ladder. Astrid Schutte (1960), de dochter van het weesjongetje, schreef er een boek over. Met het Achterhoekse dorp als het toneel van een universeel verhaal.

HENNY HAGGEMAN

Als kind mag Astrid Schutte niet spelen aan de kant van het huis aan de Zutphen-Emmerikseweg in Baak waar de ingang van de Boerenleenbank is. Want haar vader wil voorkomen dat zijn kinderen zien wie er bij hem komt om geld te lenen. Over geld wordt in het gezin hoe dan ook niet gesproken. Die opstelling maakt misschien wel dat Jan Schutte (1923-1981) in het dorp tussen Doetinchem en Zutphen wordt gezien als slim, maar ook erg degelijk. Hij is echter enkel de verpersoonlijking van het woord ‘discretie’. Dat maakt hem de perfecte directeur van de Boerenleenbank.

Geholpen

Astrid, de eerste in de familie die eind jaren 70 ging studeren, had al een paar boeken op haar naam en zocht een onderwerp voor een nieuw verhaal. „Iets persoonlijks”, zegt Schutte, die na de studie Nederlands in Nijmegen in Leiden belandde. „Zelf leid ik een gewoon leven waar ik niet uit kan putten. Maar toen liep ik tegen de geschiedenis aan van Werner Helmich, de laatste Heer van Baak.” Ze dook in diens geschiedenis en die van haar vader. „Helmich zag zich in 1956 genoodzaakt Huize Baak te verkopen. Net daarvoor was mijn

Kansarm kind klimt op, heer van stand raakt landgoed kwijt

vader opgeklommen van kansarm weeskind tot bankdirecteur. De lijnen kruisen elkaar. En ik wist dat Werner mijn vader had geholpen hogerop te komen.”

Jan Schutte is 4 jaar als zijn vader sterft. Zijn moeder hertrouwt, maar overlijdt ook jong. Jan is dan pas 12. Zijn stiefvader, een pachtboer, trouwt een andere vrouw en zo groeit Jan op als wees. Boer wil hij niet worden en hij wil ook weg uit het gezin waar hij weinig liefde krijgt. Eigenlijk wil hij horlogemaker worden, maar hoe? Met alleen lagere school, maar met een goed stel hersens, belandt hij op kantoor van de lokale coöperatie.

Huishoudboekje

Dan krijgt hij een duw in de rug van kasteelheer Werner Helmich (1913-1976). Schutte volgt een avondopleiding tot zaakvoerder in Zwolle, feitelijk een bedrijfskundige opleiding, en daarna een opleiding ‘moderne bedrijfsadministratie’. Als bij de Boerenleenbank in Baak de plek van kassier vrijkomt, schuift Helmich de boerenzoon naar voren. In 1953 - Jan Schutte is dan 30 jaar - wordt hij zelfs in zijn eigen dorp de directeur van de bank. „De jaren daarvoor was hij op de fiets alle boeren langs geweest om geld voor zaad op te halen”, zegt Astrid. „Als bankdirecteur kent hij dus van elke boer het huishoudboekje. Handig als er een om krediet komt vragen.”

— **Werner moet zijn zus uitkopen, terwijl de kosten blijven stijgen**

Hoewel er naast een standsverschil ook een leeftijdsverschil van tien jaar is, komen Schut en Helmich op elkaars pad. Beiden assisteren als acoliet de priester in de katholieke kerk in Baak. En ze treffen elkaar op het eind van de oorlog in buurtdorp Steenderen bij het graven van de loopgraven voor de Duitse organisatie Todt.

In de problemen

Werner Helmich is kort daarvoor Heer van Baak geworden. Twee van zijn ooms zijn in de oorlog overleden. Zo komt het dat hun neef, Werners zus Johanna en hun moeder de nieuwe bewoners worden van Huize Baak, dat in de volksmond nu nog simpelweg ‘Het kasteel’ wordt genoemd. Na de oorlog beheert Helmich, jurist van professie, het landgoed. Zo als zo veel adellijke families komen ook de Helmichs in de problemen. Dat is als de man van Johanna notaris wordt in Doesburg.

„Daarvoor moest hij ook in Doesburg wonen”, weet Astrid. „Ze verlaten Baak. Er is een briefwisseling tussen Werner en Johanna over hoe het verder moet met het landgoed. Werner moet zijn zus uitkopen, terwijl de onderhoudskosten blijven stijgen. Waarschijnlijk omdat hij inmiddels de zorg heeft over drie kleine kinderen, verkoopt Werner Huize Baak. Met zijn gezin betreft hij een villa in Velp en vindt een burgerbaan als juridisch adviseur bij de ABTB

Astrid Schutte voor Huize Baak.

JAN VAN DEN BRINK

(een katholieke boeren- en tuindersbond, HH).”

Dubbeltje

Astrid Schutte schetst uitgebreid het drama van de elkaar kruisende carrières - de een gaat opwaarts, de ander daalt op de maatschappelijke ladder. Het verhaal is exemplarisch voor veel adelen die in de loop van de 20ste eeuw hun landgoed en de bebouwing niet meer kunnen bekostigen. Tegelijkertijd verbeteren voor het gewone volk de omstandigheden, onder meer met voor iedereen bereikbaar onderwijs, zodat iemand die voor een dubbeltje is geboren, een kwartje kan worden. Of nog meer.

De beide mannen blijven elkaar tegenkomen. Eerst, voordat hij het landgoed verkoopt, is Helmich secretaris van de Boerenleenbank. Later, als hij in Velp woont, jaagt hij nog geregeld in Baak en levert hij soms een haas af bij Schutte. Waarbij Schutte misschien wel bekende dat hij als jochie stroopte op het land van Huize Baak en daar weleens een haas van de Helmichs ving. Maar of het amicaal werd tussen de twee mannen, valt te betwijfelen. „Mijn vader keek te veel op tegen Helmich om vrienden te kunnen worden”, zegt Astrid. Het standsverschil deed de rest.

Verongelukt

Net als Jan Schuttes ouders sterven beiden jong. Helmich door hartproblemen en een hersenbloeding in 1976, Schutte door een ongeluk bij Toldijk in de winter van 1981, toen hij op de gladde weg de controle over zijn auto verloor.

Astrid Schutte is niet meer in Baak gaan wonen, maar heeft een blijvende band met het dorp waar ze opgroeide. „Ik woon aan zee, maar vind de landerijen van Baak veel mooier.” Voor interviews en research vertoefde ze het afgelopen jaar geregeld in het dorp: „Mensen boden me onderdak. Leenden mij hun auto. Ze vertrouwden me.”

Frans

De schrijfster laat zich op de foto zetten voor Huize Baak, het nog altijd imponerende witte landhuis aan de rand van het dorp. Aanvankelijk zat er na 1956 een klooster in, met zusters van wie sommigen lesgaven op de kleuterschool en de lagere school in het dorp. Nu huist de christelijke organisatie Ellet Ministries er al een aantal jaren in.

Als Schutte poseert, stopt een onopvallende auto langs de kant van de weg. Het raampje gaat omlaag. „Hé, Astrid”, roept de man. Schutte gaat opgetogen een praatje met hem maken. Dan rijdt de man in zijn middenklasser door. Dat was Frans, vertelt ze, uit Zutphen, de zoon van Werner Helmich.

Nog steeds een standsverschil? Dan in ieder geval niet merkbaar.

■ **‘De laatste heer. Hoe de bevoorrechte klasse plaats maakte voor de gewone man’ Astrid Schutte, 256 pagina’s, 22,99 euro. ISBN: 978 90 263 4877 8. <https://astridschutte.com/>**